ARTICULI LAMBETHANI:

Id est,

I. *Articulorum* Lambethæ *exhibitorum* Historia.

II. *Articuli de* Prædestinatione, *& annexis capitibus à* D. Whitakero Lambethæ *propositi.*

III. *Iidem prout ab* Episcopis Theologisque *concepti & admissi.*

IV. Lanceloti Andrewes τοῦ νῦν Wintoniensis Episcopi, *de* Synodo *oblatis Articulis* Judicium; *unà cum ejusdem* Censurâ Censuræ D. Barreti, *de* Certitudine *salutis.*

Quibus annexa est

V. Sententia D. Overal Theologiæ in Academia Cantabrigiensi Professoris *olim* Regii, de Prædestinatione καὶ τοῖς ἐχομένοις.

Curâ & impensis *F. G.* Ecclesiæ S[ti] *Nicolai* apud Trinobantes Ministri. Arminiani.

LONDINI,
Typis *G. D.* Veneunt apud *Rob. Beaumont* in parva *Britannia.* An. Dom. 1651.

videas in alio libro Miscellaneorum Mathaei Eboracensis Archiepiscopi [illegible] De lucida explicatione [illegible] 1613. Anne opposita · Antonij Thysij praefatione. see also [illegible] particular History 8vo.

Articulorum *Lambethæ* exhibitorum *Historia*.

IN *Academiâ Cantabrigiensi* illustria sunt duo *Munera Theologica*. Alterum vocatur *Regium*, *Henricum* 8 Autorem præferens. Alterum à *Margareta*, matre *Henrici* 7 institutum, ab ejus nomine appellatur.

Accidit, ut eodem tempore Theologiam docerent in *Regio Whitakerus*, & in *D. Margaretæ*, *Petrus Baro*. *Whitakerus*, vir raræ eruditionis (ac proinde magnum allaturus momentum, quocunque se tulisset) diu in Patrum lectione versatus, tandem, seu quia affinitate delapsus erat * in Familiam *Genevensibus* Magistris addictiorem, sive aliâ

* *Prima ejus uxor fuit* D. Culverwelli *filia, mercatoris* Burdigalensis, *sed* Angli *&* Londinensis. *Secunda fuit* D. Fenneri *relicta, illius* Fenner *qui tam atrociter debacchatus est in* Statum Ecclesiasticum Anglicanum *& professione* Ministerii *propterea abiit*.

quacunque de caussa, totum se istis partibus dedit.

Atque inter alias sententias quæ *Calvini* & *Bezæ* autoritate maximè nituntur, urgere cœpit dogma *Absolutæ Prædestinationis*; tale scil. quod majorem hominum partem à *Christi* redemptione & gratiâ sufficienti ex intentione *Dei* & *Christi* penitùs excludit. Et quasi parùm cruda esset hæc sententia, si in *Massæ corruptæ* consideratione consisteret, ipse ad *Massam incorruptam* voluit assurgere, *Augustinum* culpans hoc nomine, quòd dixisset: *Prædestinationis caussam quæri & non inveniri: Reprobationis verò caussam quæri & inveniri.* Reprobationem verò hanc factam in *massa nondum corruptâ* dicebat *Whitakerus* non esse purè negativam sed affirmationem includere. Hoc enim esse *decretum* & voluntatem *Dei*, quo homines tam multi in exitium ruant æternum.

At *Petrus Baro*, forsan & antè re perpensâ, certè istis *Whitakeri paradoxis* incitatus ut in omne hoc argumentum diligentiùs inquireret, inter opiniones diversissimas, nullam putavit esse probabiliorem eâ, quam in *Germania Melanchton*, in *Dania Hemmingius*, in *Frisia Snecanus* defenderunt: scil. *fidei præscientiam* ordine statuit priorem *Prædestinatione*, quomodo sensisse ac do-

cuisse *Patres* veteres ante *Augustinum*, ipsúmque adeò *Augustinum* priusquam cum *Pelagio* contenderet, testes faciebat ipsos *Patres & Bezam* id ipsum confitentem.

Prædestinationis controversiam sequebantur aliæ duæ (si tamen duæ dicendæ sint, cùm altera alteram post se necessariò trahat) 1. de *amissione gratiæ* 2. de *certitudine ac securitate salutis*. *Amitti* interdum *fidem & gratiam justificantem* statuebat *Baro*, negante *Whitakero*. *Certitudinem* ponebat *spei* ille, hic *fidei*, & *absolutam* non *conditionatam*.

Aperuit autem hanc suam sententiam *Baro* tum præcipuè, cùm *Jonam Prophetam* interpretaretur.

Cùm *Professorum* disputatio (ut fit) juventutem diu in partes traxisset, *Whitakerus* tandem *Londinum* profectus, *Whitgiftum Archiepiscopum Cantuariensem* adit: Monet concuti *Pelagiano* dogmate *Academiam* & ni maturè obviàm eatur, apertum dissidium, nec præsentius ullum remedium, quàm ut *Theses* 9, quas ipse conceperat, *Antistitum* aliquot judicio comprobatæ *Cantabrigiam* mitterentur.

Ità autem erant conscriptæ *Theses*, ut prudentiam viri facilè agnosceres verborum tenore exquisito, qui posset etiam à

non mediocriter diffidentibus, pacis studio approbari, ab ipso autem facillimè postea ad suæ sententiæ confirmationem traheretur. Fit conventus *Antistitum*, & *Theologorum* haud magno numero, *Mense Novembri An. Dom.* 1595. & cùm in tam perplexo argumento non eadem omnibus placerent, disputatur aliquandiu. Ultimo fortè die aberant unus & alter, qui à *Whitakeri* sententiâ longissimè diffidebant; Ità prævaluere alii. Et *Whitgiftus*, princeps ejus conventûs, etsi *Whitakeri* dogmata minimè probabat, facilitate tamen & metu discordiæ, cùm suam probare aliis non posset, factus est ipse alienæ sententiæ accessio. Non tamen eisdem verbis probatæ *Whitakeri* assertiones, quibus ipse proposuit, sed ità mutatæ voces quædam & phrases, ut diffidentis ab ipso judicii magna vestigia appareant.

Transmissæ *Cantabrigiam* hæ *Theses*; & *Whitakerus* victorem se ferens, partâ facilè sine adversario palmâ, intimum *Reginæ Consiliis* & autoritatis in *Regno* primariæ Virum, * cui & in *Academiam* peculiaris competebat inspectio, convenit, atque ei, quid in *Conventu* gestum sit, narrat, ipsásq; *Theses*, ità ut ab *Episcopis* probatæ erant, ostendit.

* *D. Burl. Acad Cant. Cancell.*

At magnus ille vir (quâ erat prudentiâ) facilè intelligens, periculosas esse definitiones in controversiis adeò decertatis, vehementer factum hoc omne improbavit; Dixitque effecturum se ut ejus autores consilii sui pœniteret. Nec fefellit promissi fidem. *Reginam* quippe convenit, ac gravi oratione demonstrat; In his quæ ad *statum religionis* pertinent, per *Angliæ* leges neminem posse nisi ex autoritate *Reginæ*, & quidem accedente *Parlamenti* consensu, quicquam decernere: Neque id frustrà institutum. Magnum enim esse in animos humanos regnum *Religionis*, & facillimè eo obtentu in partes iri & factiones. At nunc paucos *Theologos* ausos decreta facere de gravissimis quæstionibus, super quibus multis jam à seculis inter eruditissima ingenia convenire nunquam potuerit. Neque obscurum quo tenderent qui hoc impetrâssent, nam eos ità existimare atque docere; *Quicquid gereretur rerum humanarum, bonum id malúm-ve esset, id omne constringi lege immutabilis decreti; ipsis quoque hominum voluntatibus hanc impositam necessitatem, ut aliter quàm vellent homines velle non possent.* Quæ si vera (inquit) sunt, *Domina Augustissima*, frustrà ego aliique fideles *Majestatis tuæ* Ministri, quid in re quaque opus sit facto, quid

ex usu futurum sit & *Regni* & tuo, suspensa diu consilia versamus, cùm de his quæ eveniunt necessariò stulta sit planè omnis consultatio. *Regina* & ipsa commota, *Archiepiscopum* acciri jubet &(ut erat eitra *Majestatis* dispendium festiva)Magnas (inqnit) te opes congerere audio(*Whitgifte*) & vis me, ut opinor, divitem facere. Ille quid sibi vellet sermo tam inopinatus non satis intelligens, Opes (inquit) sunt non nimis magnæ, sed tamen quantæcunque sunt (*Domina*) tuas crede. Tu verò (inquit *Regina*) officiosè tè loqui existimas, at ego quod offers jam meum esse *Regni* legibus contendo, incidisti enim in *Præmunire*. Tum de assertionibus *Lambethanis* disserere incipit. *Archiepiscopus* jam tandem videns quò *Regina* tenderet, Non hanc (aït) suam *Collegarúmque* mentem fuisse, ut quicquam sine publica autoritate decernerent, aut soli *Canones* facerent, sed pacis consilium à se *Professoribus* datum, nè privata certamina in malum publicum erumperent. Aderant *Reginæ Consiliarii* qui *Whitgiftum* urgent acriter; In ipso *Conventu* peccatum, quòd nconsultâ *Reginâ* indictus esset, & paci rectiùs consuli potuisse, si judicium sibi integrum servâssent *Antistites*. Et quorsum missas *Cantabrigiam Assertiones Episcoporum*, nisi

nisi ut *Canonis* quandam præferrent speciem. Adeóne molestum semel convenire *Reginam* de negotio tot per dies disceptato? Deinde ad quæstionem de *Fato* prolabuntur, & *dogma* (ut ipsis videbatur) bonis moribus, *Reique publicæ* adversum graviter exagitant. Exitus hic fuit, ut facti inconsulti veniam precaretur *Archiepiscopus*, ac promitteret *Cantabrigiam* se scripturum, ut premerentur *Lambethanæ Assertiones*, nè quâ in publicam notitiam emanarent. Quod & præstitit. Sed multò pòst (ut videtur) repertum inter *Whitakeri* Schedas, aut alibi, exemplum effecit, ut autoribus invitis hoc opus prorumperet.

Post factas has *Assertiones Baro* & in *Professione* & in sententiâ mansit; *Whitakerus* vitâ ereptus est paucis pòst *Lambethanum Conventum* diebus. *Baro* deinde elapso Triennii spatio (nam vetere instituto in illius *Lecturâ* triennalis est professio) *Professione* abiit, & in privata se studia recondidit.

Post illos duos, inter quos contentio orta erat, *Professor Regius* factus est eruditissimus vir *Joannes Overal*. Is hanc secutus est dicendi rationem, quæ statuit *Gratiam sufficientem offerri singulis hominibus, & Christum pro singulis mortuum: In omni bono priores esse gratiæ partes, posteriores Liberi Arbi-*

trii à gratiâ informata; sed Gratiam operari modis inexplicabilibus, non tamen ad actus singulos naturalem in modum determinando: Gratiam verò justificantem, cum peccatis capitalibus ante actam pœnitentiam non consistere.

Ad *Prædestinationis* difficilem admodum controversiam quod attinet, ità sibi temperabat, ut nec priorem, nec posteriorem *Augustini* sententiam damnaret; quippe quas judicaret ipse non admodum hostiliter inter se dissidere; præsertim cùm ipse *Augustinus* post ortum cum *Pelagio* certamen scripserit, Eadem se tunc credere quæ olim credidisset, cùm *Manichæos* oppugnaret, neque tam sententiam se nunc mutâsse, quàm loquendi genus.

Quid postea regnante *Illustriss. Jacobo Anno* 1603. in *Hamptoniensi Curiâ* actum sit, edito eâ de re *D. Barlovii* libello, palàm est. Namq; ibi *D. Reynoldus* & qui cum ipso contra *Episcopos* constitere, inter cætera quæ ad puritatem *Ecclesiæ Anglicanæ* pertinere vehementer existimabant, & illud postulârunt, ut *Assertiones Lambethanæ Confessioni* insererentur. Minimè verò hoc impetrârunt, judicante *Rege*, Ejusmodi definitionibus parùm ad pacem profici.

Articuli

Articuli de Prædestinatione & annexis capitibus à *D. Whitakero Lambethæ* propositi.

I. *Deus ab æterno prædestinavit quosdam ad vitam, & quosdam ad mortem reprobavit.*

II. *Caussa efficiens Prædestinationis non est prævisio fidei aut perseverantiæ, aut bonorum operum, aut ullius rei quæ insit personis prædestinatis, sed sola, absoluta & simplex voluntas Dei.*

III. Prædeſtinatorum præfinitus & certus eſt numerus, qui nec augeri nec minui poteſt.

IV. Qui non ſunt prædeſtinati ad ſalutem, neceſſariò propter peccata condemnabuntur.

V. Vera, viva & juſtificans fides, & ſpiritus Dei ſanctificans non exſtinguitur, non excidit, non evaneſcit in iis qui ſemel ejus participes fuerunt, aut totaliter aut finaliter.

VI. Homo verè fidelis, id eſt, fide juſtificante præditus, certus eſt certitudine fidei, de remiſsione peccatorum ſuorum & ſalute ſempiternâ ſuâ per Chriſtum.

VII. Gratia ſufficiens ad ſalutem non tribuitur, non communicatur, non conceditur univerſis hominibus,

bus, quâ servari possint, si velint.

VIII. Nemo potest venire ad Christum nisi datum ei fuerit, & nisi pater eum traxerit: & omnes homines non trahuntur à patre ut veniant ad filium.

IX. Non est positum in arbitrio aut potestate uniuscujusque hominis servari.

Hæ omnes Propositiones aut apertè positæ sunt in Libro Articulorum, & semper in Ecclesia nostrâ approbatæ fuerunt; aut ex Articulis necessariâ consecutione deduci possunt.

Articuli Lambethani *prout à Cl. V. D. Whitakero in ipsius* autographo *concepti, &* Episcopis *aliisq;* Theologis Lambethæ *proponebantur.*

Articuli *Lambethani prout ab* Episcopis *reliquisque* Theologis *concepti sunt, & de sensu, quo admissi sunt.*

I.

DEus ab Æterno prædestinavit quosdam ad vitam, & quosdam ad mortem reprobavit.

I.

ADmissus est hic Articulus totidem verbis. Nam si per primum (*quosdam*) intelligantur *Credentes*; per secundum (*quosdam*) *Increduli*, lis hic non intenditur: sed est verissimus Articulus.

II.

Caussa efficiens Prædestinationis non est

II.

Caussa movens aut efficiens Prædestinapræ-

prævisio *fidei*, *aut perseverantiæ*, *aut bonorum operum*, *aut ullius rei quæ insit personis prædestinatis*, *sed sola & absoluta & simplex voluntas Dei*.

tionis ad *vitam* non est *prævisio* fidei aut perseverantiæ, aut bonorum operum aut alîus rei, quæ insit personis prædestinatis; sed sola *voluntas Beneplaciti Dei*. Additur in hoc secundo Articulo à *Lambethanis* 1° *Movens*. 2° *Ad vitam*, 3° mutatur [*sola absoluta & simplex voluntas Dei*] in [*sola voluntas Beneplaciti Dei*;] ídq; non sine justâ ratione. Caussa enim movens Prædestinationis ad *vitam*, non est *fides*, sed *Meritum Christi*, cùm *Deus* servandis salutem destinavit non propter *fidem*, sed propter *Christum*. *Moventis* vocabulum propriè *Merito* convenit: *Meritum* autem est in obedientiâ *Christi*, non in fide nostrâ. Additur [*ad vitam*;] quia licèt prædestinationis ad *mortem* caussa sit *prævisio* infidelitatis & impœnitentiæ, adeóque alicujus rei quæ insit personis prædestinatis ad *mortem*; tamen nulla est caussa prædestinationis ad *vitam*, nisi sola *voluntas Beneplaciti Dei*. Juxta illud *Augustini*; *Prædestinationis caussa quæritur & non invenitur*; *Reprobationis verò caussa quæritur & invenitur*; [*Absoluta & simplex voluntas Dei*] majus quiddam

quiddam dicit, quàm *sola voluntas Beneplaciti*. Nam & *conditionalis* voluntas est *Beneplaciti*, & vult *Deus* nos rectè facere, si nos velimus ejus gratiæ non deesse; & placuit *Deo* servare singulos homines, *si crederent*.

III.	III.
Prædestinatorum præfinitus & certus est numerus, qui nec augeri *nec* minui *potest*.	In hoc Articulo nihil mutatur: verissimus enim est si de præscientia *Dei* intelligatur quæ nunquam fallitur. Non enim plures vel pauciores servantur quàm *Deus* præsciverit.

IV.	IV.
Qui non sunt prædestinati ad salutem, necessariò propter peccata condemnabuntur.	In hoc Articulo nihil mutatur: verissimus enim est; quia statuit *Deus* non remittere peccata *nisi credentibus*. Quòd si ita hanc *Thesin* & priorem interpreteris, ut & *peccata* & *damnationem* necessitate quâdam ex ipsâ prædestinatione deducas atque ex ea fluere existimes, apertè *Augustino*, *Prospero*, *Fulgentio* &c. contradicis, & cum *Manichæis*, *Deum peccati autorem necesse est facias*.

V. *Vera*

V.

Vera viva & justificans fides & Spiritus Dei *sanctificans non exstinguitur, non excidit, non evanescit,* in iis qui semel ejus participes *fuerunt, aut* totaliter *aut* finaliter.

V.

Vera, viva & justificans fides & spiritus *Dei* sanctificans non exstinguitur, non excidit, non evanescit, in *electis* aut *totaliter*, aut *finaliter.* In *autographo Whitakeri* verba erant: [*in iis qui semel ejus participes fuerunt*] pro quibus à *Lambethanis* substituta sunt [*in electis*] sensu planè alio & ad mentem *Augustini*; cùm illa in *autographo* sint ad mentem *Calvini*. *Augustinus* enim opinatus est, *Veram fidem quæ per dilectionem operatur, per quam contingit adoptio, justificatio & sanctificatio, posse & intercidi & amitti : fidem verò esse commune donum electis & reprobis, sed perseverantiam electis propriam. Calvinus* autem, *Veram & justificantem fidem solis salvandis & electis contingere.* Et *Cl. V. D. Overal* defendit & in *Academia* & in *Conventu Hamptoniensi justificatum, si incidat in graviora peccata, antequam pœnitentiam agat, in statu esse damnationis :* ibique contraria sententia quæ statuit.

tuit. *Justificatum, etiamsi in peccata graviora incidat, justificatum tamen manere,* à *Regiâ Majestate* damnata est: Ità in hoc Articulo nihil minùs quàm *Whitakeri sententia* probata est.

VI.	VI.
Homo verè fidelis, id est, fide justificante *prœditus, certus est,* certitudine fidei, *de* Remissione *peccatorum suorum & salute sempiternâ suâ per* Christum.	Homo verè fidelis, *id est, fide justificante* præditus, certus est *Plerophoriâ fidei* de *Remissione* peccatorum suorum & salute sempiternâ suâ per *Christum.* Nihil hic mutatur, nisi quòd

pro [*certitudine fidei*] substituitur *vox græca* [*plerophoriâ*] Quidam autem ex *Theologis* voluerunt, pro *fidei plerophoriâ*, reponi *spei plerophoriam:* verùm eorum absentiâ cùm transigeretur negotium, effecit ut maneret vox *fidei* quam scripserat *Whitakerus.* Voce autem *plerophoriæ* usi sunt, quia non designat *plenam* & *absolutam certitudinem,* qualis est *scientiæ vel principiorum fidei,* (cùm fides sit talium rerum, quarum non est evidentia vel certa scientia) sed minorem quendam certitudinis gradum, quippe cùm etiam

etiam in *judiciariis* & *forenſibus probationibus* uſurpetur.

Veriſſimus eſt hic articulus, ſi de *certitudine præſentis ſtatûs* intelligatur; aut etiam *futuri*, ſed *conditionatâ.* Credit enim fidelis *ſe credere*, & credit *credentem ſervatum iri*; ſed non *unâ* omnino & *eâdem certitudine*: quia *certitudo* hæc *partim* nititur *Dei* promiſſionibus, qui nos tentari ultra vires non patitur; *partim* pii propoſiti ſinceritate, quâ pro tempore futuro nos *Deo* obedientiam præſtituros ſanctè in nos recipimus.

Alioqui ſi hic ſenſus affingitur aſſertioni; Hominem *certitudine* eâdem, quâ *Chriſtum* credit *mortuum*, & eſſe *mundi Salvatorem*, credere debere, *ſe eſſe ſervandum*, ſive *Electum*, repugnaret hæc aſſertio *Confeſſioni Regis Edvardi*, in qua legitur; *Decretum Prædeſtinationis incognitum eſt*: & *Auguſtino*; *Prædeſtinatio apud nos, dum in præſentis vitæ periculis verſamur, incerta eſt. De Civit. Dei lib.* 2. *cap.* 12. & alibi; *Juſti, licèt de ſuæ perſeverantiæ præmio certi ſint, tamen de ipſâ perſeverantiâ reperiuntur incerti.*

VII.

Gratia ſufficiens ad ſalutem *non tribuitur*,

VII.

Gratia *ſalutaris* non tribuitur, non com-

non

non communicatur, non conceditur universis hominibus, quâ servari possint, si velint.	municatur, non conceditur universis hominibus, quâ servari possint, si velint. Pro

[*Gratiâ sufficienti ad salutem*] quod erat in Whitakeri *Autographo* substituerunt *Lambethani* [*Gratiam salutarem*] ut planè appareat loqui eos de eâ gratiâ, quæ est *actu ultimo salutaris* sive *actu efficax*, seu quæ *per se* (non additâ novâ gratiâ) salutem operatur. Hæc quidem non conceditur, sed nè offertur universis, cùm sint plurimi (utpote *Pagani* &c.) quibus *Evangelium* nec internâ nec externâ voce prædicetur. Ergo illa verba [*quâ servari possint si velint*] intelligenda sunt de *potentia proximâ & immediatâ*. Nam si de *potentia remotiore* intellexissent, frustrà induxissent vocem *gratiæ sufficientis*, quæ *sufficiens* appellari solet, non quòd sit *efficax*, vel *per se actu* operetur salutem, sed quòd sufficiens sit ad salutem ducere, modò homo non ponat obicem. Et hæc *Augustini & Prosperi* fuit sententia, qui *gratiam saltem parciorem, occultioremque omnibus datam* aiunt, & talem quidem quæ ad *remedium* sufficeret. Unde *Fulgentius*. *Quòd non adjuvantur quidam à gratia Dei, in ipsis caussa est, non à Deo.*

VIII. *Nemo*

VIII.

Nemo potest venire ad Christum *nisi datum ei fuerit & nisi* Pater *eum traxerit: & omnes homines non trahuntur à* Patre *ut veniant ad* filium.

VIII.

In hoc Articulo nihil mutatum: non omnes trahuntur *tractu ultimo*. Sed qui negat omnes trahi *tractu remotiore* tollit *opitulationem* illam *generalem*, sive *commune auxilium* quo omnium hominum corda pulsari dicit *Prosper*. *Tractum* autem *Theologi Lambethani* non intellexerunt (cum *Whitakero*) *determinationem physicam irresistibilem*; sed *divinam* operationem (prout communiter in conversione hominis operatur) quæ naturam voluntatis liberam non tollit, sed ad bonum spirituale idoneam primò facit, deinde & ipsam bonam facit.

IX.

Non est positum in arbitrio *aut potestate uniuscujusque hominis servari.*

IX.

In hoc quoque nihil mutatum: verissimum enim est, salutem nostram esse

primariò

primariò non in nobis, ſed à gratiâ *præveniente*, *excitante*, *concomitante* & *ſubſequente* in omni opere bono; *ſecundariò* ab *Arbitrio* & voluntate hominis *conſentiente* atque *acceptante*. Nulla poteſtas eſt *Arbitrii* ad bonum *ſpirituale*, niſi gratia non modo tollat impedimenta, ſed & vires ſuppeditet. Non eſt ergo poſitum in *Arbitrio primitus & potiſsimùm*; imo *nullo modo in Arbitrio* eſt poſitum, ut homo quilibet quolibet momento ad ſalutem poſſit pervenire. At verò eſſe aliquam aliquando in *Arbitrio* poteſtatem *Gratiæ ſubordinatam* & *gratiæ conſentientem*, nemo inficias iverit, qui *Auguſtinum* audiverit: *Dum tempus eſt*, (inquit) *dum in noſtrâ poteſtate eſt opera bona facere*: Et alibi, de pœnis *Inferni* loquens; *Majus eſt* (inquit) *quod timere debes*, *& in poteſtate habes nè eveniat tibi*.

Reve-

Reverendissimi τοῦ πάνυ *doctissimiq;* *Patris* Lanceloti Wintoniensis (*qui ipse ejusdem pars magna fuit*) *de* Synodo *oblatis à* D. Whitakero *Articulis* Judicium.

QUatuor priores *Articuli* de *Prædestinatione* sunt & *Reprobatione*: Quarum illa ab *Apostolo* dicitur Ὦ βάθος! hæc à *Propheta*, *Abyssus multa.* *Rom.* 11.33. *Psal.* 36.6.

Ego certè (ingenuè fateor) sequutus sum *Augustini* consilium: *Mysteria* hæc quæ aperire non possum, clausa miratus sum, & proinde per hos 16 annos, ex quo *Presbyter* sum factus, me neque publicè neque privatim vel disputâsse de eis, vel pro *Concione* tractâsse. Etiam nunc quoque malle de eis audire, quàm dicere. Et quidem cùm *lubricus* locus sit, & habeat, utrinque periculosa *præcipitia*, cúmque loci *Paulini* (unde ferè eruitur) inter δυσνόητα illa (de quibus *Petrus*) semper sint habiti: cúmque nec multi in *Clero* sint, qui ea *dextrè* expedire,

pedire, & perpauci in populo qui idonei illius auditores esse possint; suaderem, si fieri possit, ut indiceretur utrinque silentium; nec ità passim & *crudè* proponerentur à quibusque ut assolet. Certè multò magis expedire arbitror, ut doceatur populus noster salutem suam quærere in *manifestis* vitæ sanctæ & fideliter institutæ (quod & *Petrus* suadet) quàm in *occultis* Consilii *divini*: cujus curiosa nimis inspectio *vertigines* & *scotomata* generare potest & solet; ædificationem certè in *angustis* ingeniis vix solet. Sed tamen rogatus *sententiam* meam de his *Articulis*, idque à *Dominatione Tuâ* cui non parere *Religio* fuit, sic paucis respondeo.

Ad 1. *quo asseritur* Prædestinatio.

Esse apud *Deum* in æterna illâ suâ (sive *præscientiâ* dicere libeat, sive) *scientiâ* quâ videt quæ non sunt tanquam ea quæ sunt, *prædestinatos* quosdam, quosdam *reprobos*, extra *controversiam* esse arbitror. *Scripturæ* verba sunt, πρὸ καταβολῆς κόσμου *id est*, ab æterno scilicet elegisse *Deum* nos; & cùm elegisset prædestinâsse, *Eph.* 1. 4, 5. Elegisse autem ἐκ τοῦ κόσμου, *de mundo*, *Joa.* 15. 19. Quare non omnes in mundo elegisse, sed *quosdam*. Alioqui enim *Electio* non foret.

Quos

Quos verò non elegit & eligendo approbavit (ut *electionis* natura fert) reprobâsse. Et *Scriptura* verbis utitur ἀπωθεῖν *rejiciendi Rom.* 11. 2. ἀποδοκιμάζειν, *reprobandi*, *Heb.* 12. 15.

Tantùm nè utrobique par ratio videatur, & eadem prædestinandi ratio, eadem reprobandi; si hoc plenè non constet, cuperem addi; *Aliter prædestinatos illos*, nempe *per Christum* Eph. 1. 5. *Aliter hos reprobatos*, nempe *propter peccatum*.

Ad 2. *quo Prædestinationis Caussa explicatur.*

Verissimum *Dei* per *Prophetam* verbum est: *Tantummodo in me auxilium tuum: id est*, nec à quoquam auxilium nisi à me, nec à me quicquam nisi auxilium: verissimum & *Apostoli. Quis discernit? id est*, à *Deo* solo habere nos quo à reliquis discernimur.

Sed tamen de particula illâ [*sola voluntas Beneplaciti*] quæri potest.

Primò includátne *Christum*, an secludat: *id est*, sítne actus prædestinandi Actus *absolutus*, an *relatus*?

Quod ad me, existimo *relatum* esse: Nec ullam esse *Dei* εὐδοκίαν ἐν ἀνθρώποις, 1. *id est*, voluntatem, quâ *beneplacitum* sit ei in hominibus, nisi in *filio* in quo εὐδόκησε, nec vel

B ante

ante vel *sine intuitu Christi* prædestinari quenquam. Sed (ut habent *Sacræ Scripturæ*) *Christum* primò προεγνωσμένον *præscitum*, 1 Pet. 1. 2; deinde *in eo nos*, Rom. 8. 29. *Christum* primò ὁρισθέντα *prædestinatum*, Rom. 1. 4; deinde *per eum nos*, Eph. 1. 5. Non autem *priore* loco *Nos*, (uti nonnullis videtur) *posteriore Illum*, & *propter nos*. Neque enim prædestinari posse nos εἰς υἱοθεσίαν, *ad adoptionem filiorum*, nisi in *filio naturali*, neque prædestinari nos posse, ut conformes simus imagini filii, nisi filius primò statuatur, cujus imagini conformemur. Quare & huic quoque *Articulo* cuperem addi *Beneplacitum Dei in Christo*.

Deinde quæri potest *secundò*; Includát-ne *præscientiam Dei* voluntas hæc sola *Beneplaciti*, an excludat? Ego certè nullo modo existimo divellenda hæc, nempe *præscire & prædestinare*, sed (quod *Apostoli* faciunt) conjungenda. Neque hic verò audeo præcipitare sententiam meam, aut damnare *Patres*, qui ferè omnes secundùm *prævisam fidem*, & eligi & prædestinari nos asserunt. Id quod vel *Beza* ipse fatetur in 11 ad *Rom.* 2. *edit.* 2ª. *Patres hîc nullo modo audiendi, qui ad prævisionem hoc referunt.* In quo tamen (ut mihi videri solet) potiùs de *serie* & *ordine*, quo utitur *Deus* in actu prædestinandi, loquuntur,

loquuntur, quàm de *caussa* prædestinationis. Quam seriem alii aliter, ad suum quisque captum, solent texere: *Patres* in eâ mihi sententiâ videntur fuisse; *Electionem nullam fore nisi ità texatur; Deum primò diligere Christum, dein nos in Christo*; quod *Apostolus* dicit; *Gratificare nos in dilecto* ; (Eph. 1. 6.) 2° *gratificatos sic, gratiâ donare & fide.* 3° *sic donatos atque ità à reliquis discretos eligere.* 4° *Electos prædestinare.*

Certè *Electionis* hoc natura postulat, quæ nullâ omnino existente differentiâ inter eum qui eligitur & eum qui rejicitur, nec esse nec cogitari potest: sic *Oecumenius* ex *Græcorum sententiâ*, pag. 323. Εἰπὼν κατ' ἐκλογὴν, ἔδειξεν ὅτι καὶ διάφορον ἀλλήλων: οὐδεὶς γὰρ ἐκλέγεται ἕτερον ἀπ' ἑτέρου εἰ μή τι αὐτοῦ διαλλάσσοι. Sic *Augustinus ad Simpl. 1. 2. Non tamen Electio præcedit justificationem* (scil. prævisam,) *sed Electionem justificatio. Nemo enim eligitur nisi jam distans ab illo qui rejicitur: unde quod dictum est, Quia elegit nos Deus ante mundi constitutionem, non video quomodo sit dicendum nisi præscientiâ.*

Neque secùs *Scholastici*: *Thom. Primâ. Q. 23. Art. 4. Prædestinatio præsupponit Electionem, & Electio dilectionem.* Nempe primò fecit eligendos, dein elegit, Dilexit ut daret; Elegit quæ dedit. Nec alia mihi mens

videtur *Reverendissimi Eboracensis*; sic enim ille. *Quid in Jacobo dilexit Deus ab æterno, cùm nihil boni fecisset? certè quod suum, quod ipse erat illi daturus.*

Certè *Apostolus* ipse non veretur in negotio hoc conjungere *ἰδίαν πρόθεσιν* & *δοθεῖσαν χάριν*; atque hoc *πρὸ χρόνων αἰωνίων*; cùm sc. *δοθεῖσα* illa *χάρις* non nisi in *præscientiâ* esse potuit, cum *æterno* scilicet *proposito Dei*, ipsam quoque gratiam quam se daturum prævidit ante tempora *secularia*.

Neque incommodum indè ullum, (ut mihi videtur) si *Deus* ut *coronat* in nobis *dona sua*, sic *eligat* in nobis *dona sua*; nempe quæ primò diligendo dedit, quo pòst sic data eligeret. Atque ità cùm *dilectio*, quæ est *Actus gratiæ*, quâ *Deus* discernit, tum *Electio*, quæ est Actus *judicii*, quâ sic discretos seligit, utraque conservantur. Atque hoc modo manebit *Electio*.

Recentiorum enim *series illa* omnem planè *Electionem* tollit; quâ *Deus* ponitur homines nec in ullâ *Massâ* existentes, nec ullo modo per sua dona discretos, *primo actu* & *eo absoluto*, *simul* & *semel*, hos quidem addicere saluti, illos verò perditioni sempiternæ: Post quam addictionem, quis *Electioni* locus esse possit non intelligo, aut quomodo illa ipsa addictio Electio dici possit.

Sed

Sed hæc tota Quæstio (utì dixi) de *ordine* potiùs est, quo procedit *Deus* ad captum nostrum, qui ex parte cognoscimus, quàm de *caussâ* quoad *actum* ipsum, qui *unus* est in *Deo* & *simplicissimus*; vel si de *caussâ*, non de *primi actûs caussâ* intelligi debet, sed de *caussâ quoad integrum effectum* (ut loquuntur) *in prædestinando.*

Quæritur sit nè *actus integralis* (conceptu nostro) ex variis *actibus* constans, an *primus* ille *solus*? Et si plures & varii, quis *ordo*, quæ *series actuum*,

Prædestinatio *quæ sine* præscientiâ *non potest esse, non est nisi bonorum operum. Aug. de prædest. Sanctorum cap.* 10. *Electi sunt ante mundi constitutionem, eâ prædestinatione in qua Deus sua futura facta præscivit. Idem. ibid. cap.* 17.

An quisquam dicere audebit Deum non præscisse, quibus esset daturus ut crederent? De bono perseverantiæ 14.

Ista igitur sua dona quibuscunque Deus donat, proculdubio donaturum se esse præscivit, & in suâ præscientiâ præparavit, cap. 17.

Si nulla est prædestinatio quam defendimus, non præsciuntur à Deo; præsciuntur autem, fol. 23.

Hæc igitur (dona) *quæ poscit à Domino, & semper ex quo esse cæpit Ecclesia poscit, ista Deus*

us vocatis suis daturum se esse præscivit, ut in ipsa prædestinatione jam dederit. ib.

Ad 3. *de Numero certo.*

Sunt ipsa *Augustini* verba initio *cap.* 3. *de Cor. & gra. Eorum qui prædestinati sunt,ità certus est numerus, ut nec addatur iis quisquam, nec minuatur.*

Et *Ambrosius de voc. l.* 2. *c. ult. De plenitudine membrorum corporis Christi præscientia Dei, quæ falli non potest, nihil prodidit, & nullo detrimento minui potest summa præcognita atque in Christo ante secula æterna praelecta: Certissimum enim est, scientiam divinam certissimam esse, nec falli posse. Novisse autem Dominum qui sunt ejus.*

Ad 4.

Qui non est inventus scriptus in libro vitæ (i.e. prædestinatus) *missus est in lacum ignis, Apoc.* 20. *v. ult. id est,* damnatus est. Damnatus autem proculdubio propter peccata sua. Quis enim hoc negabit?

Atque id *necessariò* (si sic loqui placeat;) sed *necessitate ex hypothesi,* non *absolutâ.* Id est (ut Articulus ipse se explicat,) propter peccata, ideóque quia peccârunt. Non autem

tem ideo quià non sunt prædestinati.

Quanquam ego (quod & *Patres & Scholastici* sedulò faciunt) terminis his [*necessitatis*] & [*necessariò*] abstinendum censerem. Et pro iis [*certò*] vel [*sine dubio*] substituenda: vitandas enim, quoad ejus fieri potest, καινοφωνίας.

Ad 5. *de Amissione fidei & spiritus.*

Certè nemo unquam dixerit (credo) *Fidem in Electis finaliter excidere*. Illa vero non excidit. Sed *quod non excidat*, hoc habere existimo à *naturâ subjecti sui*, non *suâ*; ex *privilegio personæ*, non *rei*. Atque hoc propter *Apostatas*, quibus vitio dari non debet, quòd excidant à *fide* quæ *vera* & *viva* nunquam fuit.

An vero *Spiritus Sanctus* ad tempus *auferri* aut *extingui* possit, existimo quæri adhuc posse; fateor hærere me.

De Fide.

Tu stas fide, noli altùm sapere, sed time: aliqquin excideris & tu; quomodo non irrisorium præceptum, si non possit excidere?

1. *Cavete nè errore abducti excidatis propriâ firmitate &c.*

2. *Videte nè quis deficiat à gratia Dei. Excidistis gratiâ, qui in lege.* Gal. 5. 4.

3. *Spiritum Sanctum tuum nè auferas à me.* Psal. 51. 13.

4. *Spiritum nolite extinguere*; quomodo non *irrisoriæ* præceptiones & orationes hæ, si nullo modo *excidere* à firmitate *fidei*, aut *deficere à gratiâ* possimus, si nullo modo *Spiritus auferri* aut *extingui* posset?

Etsi non sum nescius & hoc ipsum [*Non posse amitti totaliter*] exponi posse sic, ut *in totum prorsus* vel *penitùs* amitti nequeat etsi *tota* amittatur, id est, ità amitti, ut non sit locus revertendi unde exciderunt.

Ad 6. de Certitudine salutis.

Existimo quâ *certitudine* certus quis est, se verè *fidelem* esse, aut se *fide justificante* præditum, eâdem certum esse de salute suâ per *Christum*. Puto autem eam potiùs esse πληροφορίαν *spei* (de qua ad *Heb. 6. 11.*) quàm *fidei*: Et (si unâ voce exprimendum sit) πεποίθησιν potiùs quàm πίστιν. Non enim *eandem certitudinem* haberi posse de eis *Enuntiatis*, quæ *conditionem* in se continent, quam nos præstare oportet ut veræ sint, ut [*qui credit invocat*,] vel [*si credas invoces*] quàm de iis quæ non sunt *conditionatæ*, sed

meræ

meræ *Categoricæ*, ut [*Deus est omnipotens*] sed *minorem*; quæ tamen non hæsitet, sed assensum suum ad alteram partem *contradictionis* determinet.

Ad 7. *de Collatione gratiæ.*

Gratiam *salutarem* non existimo *conferri* omnibus; sed *offerri* tamen omnibus, hoc ipso quòd *præviæ* quædam ad eam *dispositiones* non solùm *offerantur*, sed etiam *conferantur* omnibus; quibus illi nisi deessent, ipsa quoque *salutaris gratia* illis conferretur. *Tribui*, *communicari*, *concedi*, si *relativæ* voces sunt, & *acceptionem* implicent, verum est: sed si *relationem* non includant, sed ex parte *Dei* offerri; vel Deum paratum esse vel præstò ut concedat ac communicet; sic (existimo) omnibus tribui.

Offerri itaque & præstò esse *Deum* ut *conferatur*; per homines autem ipsos stare, quòd oblata non conferatur. Non enim *gratiam nobis*, sed *nos illi* deesse.

August. de Gen. contra Manich. l. 3. *Istud lumen non irrationabilium animalium oculos pascit; sed pura corda eorum qui Deo credunt, & ab amore visibilium rerum & temporalium, se ad ejus præcepta servanda convertunt. Quod omnes homines possunt si velint, quia illud lumen omnium hominum &c.*

Ad 8.

Verè dicitur, *Neminem venire ad filium, nisi trahatur*: Et, *Omnes non trahi ut veniant ad filium*, id est, *ità trahi ut veniant*: Sed & illud addendum: *Quod vel non trahantur omnes, vel non sic trahantur, caussam esse dissolutam ipsorum hominum voluntatem, non absolutam voluntatem Dei.*

Ad 9.

Non est positum aut in *libero arbitrio* cujusquam nisi per *filium liberato*; aut in potestate ullius, nisi datâ illi desuper, servari.

Materia hujus litis futura est, Quisque ut affectus est, útque animum habet, voculam aliquam pertrahet ad opinionem suam; si desit, supplebit de sensu suo. Ego, quod ab initio suasi, etiamnum suadeo, fidele utrinque silentium.

Atque hæc de *Prædestinatione & Reprobatione*. Sed ità tamen, ut *sententiam* & hac in re & de ipsis *Articulis* méque ipsum per omnia *Gr. Pr. Censuræ* submissum velim.

Censura

Censura Censuræ D. Barreti de Certitudine salutis.

N*Eminem tantâ firmitate suffultum &c. ut de salute suâ debeat esse securus.* Ità Dˢ Barret: Jubetur retractare sic; *Fide justificatos &c. debere de salute suâ certos esse & securos.*

1 *Certos* non debuit addi: Non enim negaverat ille, nec quisquam (credo) sani cerebri. Sanè retractare non debuit quod non asseruit, nec verbum interponi cujus in Articulo nulla mentio.

2. *Securum esse debere quemquam de salute* minùs commodè dictum. Certè verba illa *Concionatoris* censuram effugere poterant: Leviter enim immutata, verba sunt *Leonis*, sic enim ille; (Dicente namque *Paulo*; *Qui stat, videat nè cadat:*) *Nemo est tantâ firmitate*

firmitate suffultus ut de stabilitate suâ debeat esse securus. Ser. 5. de Quadr. Sanè parcendum fuerat, si non illi, saltem *Leoni.*

1. Sententiam verò cur minùs probem faciunt hæc: Locus in Censurâ citatus nihil ad rem. Nempe *debere justificatos securos esse.* Locus est, *Rom.* 5.1. *Fide justificati pacem habemus, erga Deum*: Certè: *Pacato* igitur *animo* licet esse nobis, at non *securo*; quippe nec pax ipsa secura est. Nam & nobis *prima* cura incumbit, pax hæc ut vera sit: *Multi enim sanant contritionem filiæ meæ dicentes, pax pax, & non est pax, dicit Deus, Jer.*6.14. & *Ezek* 13.10. Deinde si vera sit, *secunda* cura incumbit, nè per violatas à nobis conditiones pacis, auferatur à nobis denuo, Deo ipso dicente, (*Jer.*16.15.) *Abstuli pacem meam à populo isto, nempe misericordiam meam* &c.

Atque ut securis nobis esse non licet, quia pacem habemus; ità neque quia stamus in gratiâ, sive per fidem. Stanti enim in gratiâ curandum quod dicit *Apostolus, Heb.*12.15. *Videte nè quis vestrûm deficiat à Gratiâ Dei.*

Stanti autem per fidem, curandum quod idem dicit, *Rom.*11.20. *Tu fide, sive per fidem stas: noli altùm sapere, sed time.* Et quod alibi, 1 *Cor.*10,12. *Qui stare se putat, videat* nè

nè cadat. Quæ verba *Apostoli* ab *Augustino* & *Bernardo* usurpantur contra securitatem. *Aug. de bono perseuer. cap* 8. *Bern. Ser.* 1. *de Septuages.*

2. Sacræ literæ nusquam *securitatem* suadent, quin potiùs eam vocem malam in partem accipiunt: Quasi enim ab eâ abstinendum sit, notantur ab *Apostolo*, qui eam usurpant; *Cùm dicent homines, pax & securitas, superveniet iis repentinus interitus*, 1 *Thes.* 5. 3. Quare tanquam mali ominis declinandum censeo.

3. Neque vocis ratio magis favet. *Securus* enim excludit *curam* & non hæsitationem tantùm. Revera enim *curæ* opponitur *securitas.* Atqui jubemur à *Spiritu Sancto* omnem curam subinferre; & cupere se dicit *Apostolus* (*Heb.* 6. 11.) ut unusquisque nostrûm eandem solicitudinem ad finem usque ostendat.

4. Rei verò ipsi (nempe *securitati*) repugnare videtur conditio tum vitæ Christianæ, quæ *militia* est; tum vitæ humanæ, quæ *tentatio* est super terram: quarum neutra *securitatem* fert, quin perpetuam potiùs curam & solicitudinem, tum orandi, nè in tentationem inducamur, tum considerandi nos ipsos nè & nos tentemur: Idque etiam iis qui *spirituales* sunt, *Gal.* 6. 1.

5. Per-

5. Perpetuæ illæ *Christi* & *Apostolorum* voces, *Vigilate, Attendite, Cavete, Tentate vos, Probate vos* &c. excutiendæ *securitati* sunt omnes, non ingenerandæ. Quid enim aliud sonant voces hæ, quàm nè sitis *securi?* Nec voces modò sed etiam sententiæ. *Paulus: Cum timore & tremore operamini salutem vestram,* 2 Phil. 14. *Petrus; In timore incolatûs vestri tempore conversamini,* 1 Pet. 1. 17. *Joannes; Tene quod habes, nè alius accipiat coronam tuam,* Apoc. 3. 20. Quæ omnes id agunt ut cum fide retineatur & timor, nè *certitudo* degeneret in *securitatem.*

6. Certè *D. Petrus* cùm jubet, *Satagite ut certam reddatis electionem vestram,* ut nos eniti vult ad certitudinem, ità statuere videtur satagere quemque rerum suarum ut eò tandem perveniat: Quasi is summus sit gradus in vita hac, & satis sit, imò præclarè nobiscum actum sit, si eò asspirare liceat.

7. Neque verò quoad certitudinis gradum planè æquandus videtur præsentis vitæ status cum statu futuræ, sed distinctio aliqua retinenda, cùm ultra *securitatem* nihil sit. Quare sit hoc ipsum [*securitate frui*] peculiare iis qui defuncti jam sunt, & ἐπινίκιον illud *Apostoli* cantârunt; *Absorpta est mors in victoriam.* Nos verò hic in terris militantes, contenti certitudine, cedamus

gradu

gradu hoc summo *securitatis*, & relinquamus eum *Ecclesiæ* in cœlis *triumphanti* quæ sola *secura* est.

8. Malè autem semper successit iis qui ità se *certos* autumabant ut etiam *securi* fuerint. *Davidi* suum *non movebor*, Psal. 30.6. *Petro* suum; *Etsi omnes, non ego.* Meliùs multò iis, qui ità *certi* ut tamen *solliciti*. *Jobo*: *Scio quòd Redemptor meus vivit* &c. cap.19.25. Et, *Hæc mihi spes reposita est in sinu meo*: Et, *Tamen verebar omnia opera mea*, c.9.28. *Paulo*; *Certus sum quòd neq; mors* &c. Rom.8.38. Et, *Tamen castigo corpus meum, nè quo modo cùm aliis prædicavero, ipse reprobus efficiar*, 1 Cor.9.27.

9. Tametsi quod affertur de *carnali* & *spirituali securitate*, frigidum planè sit, cùm pari ratione, & de præsumptione, & de superbiâ loqui liceat; nempe per κατάχρησιν *abusivè* scilicet; tamen etiamsi sic mollire liceat, etiam atque etiam videndum est, quid seculi nostri & populi indoles postulet istâ de re doceri; & an expediat, his præsertim moribus atque his temporibus, frigescenti hominum curæ atque conatui benè operandi, per istiusmodi *Theses* frigidam suffundere, & quasi *certitudo* parùm sit, *securitatem* inculcare: Cùm (ut rectè *Gregorius*) *Securitas sit mater negligentiæ*; cúmque non solùm

folùm ex trepidatione nimiâ (ut in *Caino*) sed sæpè etiam (ut in *Saulo*) ex nimiâ spe desperatio.

10. Ultimò à recepto in *Ecclesiâ* loquendi genere, non censeo recedendum; qui ferè (cum *Leone* suprà citato) sentiunt; *Nec posse nos nec debere de salute securos esse.*

Augustinus, Confil. 10. c. 32. *Et nemo securus esse debet in ista vita, quæ tota tentatio nominatur, ut qui fieri potuerit ex deteriore melior, non fiat etiam ex meliore deterior.*

De bono persev. c. 8. *Deus autem meliùs judicavit miscere quosdam non perseveraturos certo numero Sanctorum suorum, ut quibus non expedit in hujus vitæ tentatione securitas, non possint esse securi.*

Ibid. c. 22. *Quoniam de vita æternâ, quam filiis promissionis promisit non mendax Deus ante tempora æterna, nemo potest esse securus, nisi cùm consummata fuerit ista vita, quæ tentatio est super terram; sed faciet nos perseverare in se usque in ejus vitæ finem, cui quotidie dicimus; Nè nos inferas in tentationem.* Sic concionari docet *Augustinus.*

Ep. 12. ad Prob. *Unde mirum videri potest, cùm sis secundùm hoc seculum, nobilis, dives, tantæ familiæ mater, & ideò licèt vidua, non tamen desolata, quomodo occupaverit cor tuum præcipuéque vendicaverit orandi cura. Nisi*

quia

quia prudenter intelligis, quòd in hoc mundo & in hac vitâ nulla anima possit esse secura. Et paulò pòst: *Nam etsi sibi quisque, nemo alteri notus est; tamen nec sibi quisque ità notus est, ut sit de sua crastinâ conversatione securus.*

Chrysostomus, In verba: *Si quomodo apprehendam: Dixi me in ipsum credidisse & potentiam resurrectionis ejus, & consortem passionum ejus factum esse, & conformatum morti ejus: veruntamem post ista omnia nondum securus sum.* Et paulò pòst *Hom.* 7. *in Ep. ad Philip. Si ergo qui tanta passus est, si qui persecutionem tulit, si qui mortificationem habebat nondum securus fuit, quid dicemus nos?*

Ambrosius in Psal. 37. *Nisi fortè sic intelligamus; Quòd etsi innocens quisque sit, tamen securus esse non possit, cui sunt adversùs gravissimos hostes quotidiana certamina.*

Hilarius in Psal. 137. *Nullum diem justus quisque sine metu transigit: neque anxia semper erga se fides securi temporis otium recipit; scit enim omnes dies insidiarum sibi plenos* &c.

Gregorius epist. 186. *ad Gregoriam. Inutilem rem postulâsti, quia secura de peccatis fieri non debes, nisi cùm jam in die vitæ tuæ ultimo plangere eadem peccata minimè valebis.*

Bernardus epist. 107. *ad Thom. Beverl: De quâ tamen perceptâ jam suimet ex parte notitiâ, interim glorietur quidem in spe, nondum tamen*

in-

in securitate. Bernardo enim securitas in excessu est, & opponitur timori in defectu. *Vide Ser. in Cantic.* 11.

Fideles de Prædestinatione Perseverantiáque suâ incertos esse per omnem vitam, probat *Augustinus.*

In de Corrept: & gratiâ cap. 13. initio ferè,

Contra Articulos sibi falsò impositos Artic. 12.

In Epistola 107.

In de Bono perseverantiæ cap. 13. haud longè ab initio.

In de Civitate Dei, lib. 21. *c.* 12.

Sententia Ecclesiæ Anglicanæ De Prædestinatione καὶ τοῖς ἐχομένοις, per Doctorem Overallum, Theologiæ Cantabrigiæ Professorem, exposita.

Cap. I.

De Prædestinatione.

EA ſententia *Confeſsionis* noſtræ *Anglicanæ* Articulo decimo ſeptimo patet. " Æternum " prædeſtinationis propoſi- " tum de electis in Chriſto " ſervandis ità docendum eſſe, ut interim " promiſſiones divinas ſic amplectamur, " quemadmodum nobis in ſacris literis " genera-

" generaliter sunt propositæ, & eam Dei
" voluntatem sequamur, quam habemus
" in Dei verbo disertè revelatam :] qui-
buscum media necessaria & efficientia tam internæ gratiæ, quàm externi verbi ad promissiones *Dei* acceptandas & voluntatem faciendam annexa intelligantur ex vi fœderis *Evangelici*, quod spiritûs, non literæ nudæ ministerium est juxta illud *Leonis*: *Qui instat præcepto, præcurrit auxilio*; Unde sub generali promissione & præcepto tutò quisque potest indubiâ fide se includere, & cum certâ spe ac fiduciâ ad thronum gratiæ accedere, verèque cognoscere, si non confidat *Deo* promittenti ac mandanti obsequatur, suam culpam esse, non *Dei*: idque per negligentiam suam, non gratiæ divinæ defectum accidere, nè incidat in illud *Solomonis Prov.* 19. *Stultitia hominis pervertit viam ejus, & contra Deum indignatur in corde suo*. Quod *Augustinus* sæpe commemoravit in eam sententiam. Sic ergò promissis præceptísque divinis in sua justâ generalitate, cum debitis sibi mediis auxiliísque suppositis, conjungendum cum iisdem Articulus noster judicavit æternum illud *Dei* Propositum de his quos in *Christo* elegit liberandis & salvandis, ut ita principium salutis nostræ ab æterno divinæ electionis con-

stante

ſtante propoſito, non temporali humanæ electionis incertâ lubricitate petatur, & gratia Liberi Arbitrii *dux* non *pediſequa* fiat, & vis omnis atque virtus, tam *pii affectûs* quàm *boni operis*, tam *fidei* quàm *perſeverantiæ* non ab humanæ voluntatis liberæ incertâ cooperatione, ſed divinæ gratiæ efficacitate proficiſcatur, ut totum *Deo* detur, & omnis qui gloriatur in *Domino* glorietur.

Iſtis utrinque conſtitutis *Ordo* divinæ Prædeſtinationis noſtræ in Articulo 17° iſte videtur intentus; *Deum* præſcium lapſûs generis humani ad remedium ejuſdem ex ſuâ miſericordiâ filium mittendum decreviſſe, in eóque ſalutis conditionem ſtatuiſſe; tum ad eam in animis hominum producendam neceſſaria & ſufficientia media & auxilia omnibus generatim ſecundùm *magìs* & *minùs* ordinâſſe, quæ magìs ſpeciatim his quos in *Chriſto* elegit ex reliquo hominum genere, majoris & abundantioris gratiæ largitate, pro ſuo beneplacito, cumularet, quibus hi ad fidem, perſeverantiam & æternam ſalutem certiſſimè perducantur, & reliqui nihil habeant quod conquerantur, & oſtendatur quid poſſit tum liberum hominis arbitrium ſub gra-

tiæ

tiæ communis & ſufficientis auxiliis ſibi relictum, tùm ſpecialis & efficacis gratiæ beneficium, his quibus *Deo* placuerit impenſum; Ità non tantùm de primo homine, ſed reliquis etiam conſequentibus vera eſt ſententia *Auguſtini*; *Sic Deus Dominúſque omnium ordinavit angelorum hominúmq; vitam, ut in ea primùm oſtenderet quid poſſet liberum eorum arbitrium, deinde quid ſuæ gratiæ beneficium, juſtitiæque judicium.* Sic *Deus* ſervator eſt omnium hominum, ſed maximè fidelium; quâ ſententiâ *Apoſtolicâ* totam hanc cauſſam *Proſper* terminandam judicavit.

CAP.

Cap. II.

De morte Christi.

De morte *Christi* tam plana est & ubique sibi constans *Ecclesiæ* nostræ sententia; pro omnibus omnino hominibus, sive pro omnibus omnium hominum peccatis *Dominum* nostrum *Jesum Christum* mortuum esse, ut mirandum sit ullos ex nostris ausos esse id in controversiam vocare.

" Artic. secundo: *Christus* verè passus est, " crucifixus, mortuus & sepultus, ut *Patrem* nobis reconciliaret, essétque hostia " non tantùm pro culpâ *Originis*, verùm " etiam pro omnibus *actualibus* hominum " peccatis.

" Artic. 7° Tam in veteri quàm in novo " *Testamento per Christum*, qui unicus est " *Mediator Dei* & hominum, *Deus* & homo, æterna vita humano generi est proposita.

" Artic 15° *Christus* venit ut agnus absque macula, qui mundi peccata per immolationem

" molationem suî semel factam tolleret.

" Artic. 31 Oblatio *Christi* semel facta
" perfecta est redemptio, propitiatio & sa-
" tisfactio pro omnibus peccatis totius
" mundi tam *originalibus* quàm *actualibus*.

Idémque habetur & in *Catechismo* communi, ut sensus planissimus secundæ partis *Symboli* in qua unicuique credendum proponitur in *Deum filium*, qui se & totum genus humanum redemit, juxta *Symbolum Nicænum*, *Qui propter nos homines & nostram salutem descendit &c.*] Et in multis locis publicæ nostræ *Leiturgiæ*; ut in *Consecratione Eucharistiæ*: *Deus qui dedisti nobis unicum tuum filium Jesum Christum pro nostra redemptione mortem in cruce pati, ibique unicâ oblatione quâ sese semel obtulit perfectum, plenum & sufficiens sacrificium, hostiam & satisfactionem integram faceret pro peccatis totius mundi*] Et singulis ministratur his verbis. *Corpus Domini nostri Jesu Christi pro te traditum*; *sanguis pro te fusus conservet animam tuam* &c. Igitur mors *Christi* in se spectata *sufficiens* est pretium pro omnibus hominibus, si fuisset pro omnibus data; sed scriptura simpliciter dicit; *Deum* dedisse filium pro mundo, & *conditionem* ponit non de *morte Christi*, sed de *fide hominis* & salute indè *conditionaliter* secuturâ; sic datum esse filium

um ut si homines in eum credant, serventur: sed sive credant sive non credant, *Deus* dedit pro iis filium, & in eo sub *conditione fidei* salutem proposuit; ut autem hanc conditionem homines præstent, *Deus* & verbo præcipit, & facto per *Spiritûs Sancti* gratiam excitat & adjuvat, ut in hominibus non in *Deo* caussa sit, si non crediderint: sicut contrà si crediderint, id divinæ gratiæ non humano virtuti tribuendum. Unde elucet divinæ voluntatis ac intentionis fuisse, ut *Christus* pro omnibus moreretur, quamvis non omnes indè per suam incredulitatem & impœnitentiam fructum salutis percipiant. Sed sunt etiam quidam effectus ejus qui ad omnes redundant, ut communis *vocatio*; non tantùm *externi verbi* sed etiam *internæ gratiæ* admonitiones & excitationes, & postremò *generalis* omnium *resurrectio*. Nam ex eo quòd *Christus* per suam mortem & resurrectionem mortem vicit & resurrexit, omnes ex morte resurgent, sicut aït *Apostolus, ut in Adam omnes moriuntur, sic in Christo omnes resurgent:* Eâdem ratione *Dominium* sibi in omnes homines, quia pro omnibus mortuus est, *Christus* acquisivit, ut *Ss Paulus ad Rom.* 14. & 2 *Cor.* 5. monstravit; Quæ loca eum pro omnibus simpliciter mortuum esse

ſatis arguunt; ut ità tam generalis promiſſio ſalutis omnibus ſi crediderint, communíſque gratiæ ſufficientia, tum etiam ſpecialis electionis propoſitum, gratiæque *perſeveranter* efficacis, præſcientia & præparatio in eodem *Christo*, ejúſque morte ab æterno prævisâ fundentur. Atque ex latere *Christi* in cruce morientis non tantùm *Sacramenta Eccleſiæ*, ſed omnia etiam ſalutaria bona fluxiſſe intelligantur: Támque clara hæc ſententia eſt in ſcripturis, ut *Calvinus*, qui alioqui rigidiorem de *prædeſtinatione* ſententiam ſequitur, eos ipſos locos quos alii ad minuendam *Christi* mortis amplitudinem arripuerant (in quibus dicitur, *mortuus pro multis*) ubique interpretetur de *omnibus*: Sic in *9 ad Hebr. Multos* dicit pro *omnibus*; ſicut ad *Rom.5. Certum quidem eſt non omnes ex morte Christi fructum percipere, ſed hoc ideo fit, quia eos impedit ſua incredulitas.* Quæ verba ſatis clarè communi ſententiæ favent. Itaque non eſt negandum ex nimis alto & rigido conceptu prædeſtinationis occultæ hoc quod tam clarum eſt, *Christum eſſe mortuum pro omnibus*, ſed potiùs ex hoc tam aperto illud ſecretum ità explicandum, ut cum iſto verè poſſit conſiſtere, quod vulgato *Scholæ* dicto ſatis rectè traditum erat; *Christum pro omnibus*

nibus mortuum esse sufficienter, pro electis & credentibus efficaciter, nisi iste corrupissent exponentes per *hypothesin*; *Fuisset mors Christi sufficiens pro omnibus, si Deus & Christus ità intendissent.*

CAP. III & IV.

De libero Arbitrio & gratiæ cooperatione.

DE *libero Arbitrio* & *Gratiâ* brevis est *Ecclesiæ* nostræ *definitio* Articulo decimo proposita in his verbis: *Ea est hominis post lapsum Adæ conditio, ut sese* &c. In quibus verbis homini in *statu lapsûs* sive peccati tam vires quàm merita negantur ad bonum *spirituale*, *id est*, ad se convertendum vel præparandum ad fidem & invocationem *Dei* &c. Ubi nihilominus supponitur Art. 10 hominem in *naturalibus* & *civilibus* liberum arbitrium habere, & vires suas naturales atque opera in eo genere bona, quibus tamen ad fidem & bonum spirituale se convertere & præparare non

 possit

possit. 2° Necessitas *gratiæ* indicatur ad pietatis opera facienda, quia absque gratiâ *Dei*, ad pietatis opera facienda nihil valemus; ubi item significatur, etiam ad opera pietatis facienda (gratiâ *Dei* suppositâ) nos aliquid posse & valere. 3° Unde detur & habeatur hæc gratia, *viz.* Gratia *Dei* quæ per *Christum* est. 4° Quomodo gratia operatur, *viz.* præveniendo nos ut velimus, & cooperando dum volumus. Prævenit autem nos gratia ut velimus, illuminando mentem & voluntatem inspirando, piásque cogitationes & bona desideria immittendo, & cor fidei affectionibus imbuendo. Ideo bonum opus nòn facimus, quia aut latet quod bonum est, aut non delectat, ut explicat *Augustinus*. *Ignorantia & infirmitas*, inquit, *vitia sunt quæ impediunt voluntatem nè moveatur ad opus bonum faciendum aut abstinendum ab opere malo*; ut autem innotescat quod latebat, & suave fiat quod non delectabat, Gratia Dei est necessaria, quæ adjuvat hominum voluntates, quâ etiam ut non adjuventur in *ipsis* itidem caussa est, non in *Deo*. Cooperatur autem non tantùm concurrendo, sed etiam dirigendo & protegendo, corroborando & adjuvando: nam conatus nostri ad bonum *nulli* sunt, si non per gratiam *prævenientem*

exci-

excitentur, & *cassi* sunt si non per gratiam *cooperantem* adjuventur, ut aït *Bernardus, lib. de gratia & lib. arbitrio.* In quo tamen utroque actu gratiæ, liberum arbitrium non tollitur. sed perficitur : nam ut aït idem Bernardus *: Epist.* 46. *ad Valentinum. Si non sit liberum arbitrium non est quod salvetur; si non sit gratia, non est unde salvetur. Et Augustinus: Si non sit liberum arbitrium, quomodo Deus judicat mundum; si non sit gratia, quomodo salvat mundum.* Adde hìc illud *B. Prosperi lib.* 1. c. 1. *de vocatione Gentium. Si tollitur voluntas, ubi ipsa est origo verarum virtutum; si tollitur gratia, ubi est ipsa bonorum caussa meritorum.* In quibus omnibus de operatione gratiæ *irresistibili* nullum verbum : nam quamvis gratia sæpissimè *certè* & *infallibiliter* operetur, ubi operatur secundùm *propositum* Electionis *æternæ*; certúmque sit constare, *supposita præscientiâ & præparatione divinâ* finis propositi consequendi *Decretum*, tamen in his nec per *vim irresistibilem* operatur, sed salvâ sub *gratiæ* auxiliis *arbitrii* libertate; & in aliis plurimis, positâ gratiæ præventione, eventum habet suæ libertati permissum. Denique sic in *Articulis* nostris, multísque publicæ *Leiturgiæ* locis, Gratiæ necessitas astruitur, ut tamen sub gratia, voluntas libera relinquatur, sine

quâ frustrà leges, præcepta, consultationes, conditiones, exhortationes, admonitiones, promissiones, comminationes, laudes & vituperia, præmia & pœnæ proponerentur, omnísque curæ & diligentiæ studii, consilii, & laboris ratio tolleretur. Ità nec *nihil* nec *nimium* libero arbitrio tribuetur, nec ex una parte, cum *gratiæ irresistibilis* defensoribus, *liberum arbitrium*, non modò *ante gratiam*, sed etiam *sub gratia* negabitur & evacuabitur; nec ex altera parte, *Gratiæ salutaris* efficacitas ab *arbitrii* virtute & *libertate* devorabitur; sed concesso *gratiæ divinæ* principatu, *humana voluntas* ut pedisequa, libera tamen pedisequa, liberéque gratiæ obsequens, adjungetur, per quam *Gratiæ prævenientis* monitionibus excitatam, & affectionibus præparatam & viribus roboratam & adjutam, homo & liberè & libenter *Deo* cooperetur, nè gratiæ *Dei* in vanum recipiatur.

CAP. V.

De Perseverantia Credentium.

DE *perseverantia* sententia *Ecclesiæ* nostræ proponitur Articulo decimo sexto. *Posse homines post acceptum Spiritum Sanctum à gratia datâ recedere, atque peccare denuóque per gratiam Dei resurgere ac resipiscere; ideóque illos damnandos esse, qui se, quandiu hìc vivunt, ampliùs non posse peccare affirmant, aut verè resipiscentibus veniæ locum denegant.*

Ubi primùm, *Peccatum* de quo hìc agitur, per quod à data gratiâ receditur, in principio Articuli nostri, *Mortale* peccatum voluntariè perpetratum dicitur; nam præcedens Articulus 15 de *quotidianis* & *communibus peccatis* tractat, quæ omnibus *regeneratis* communia sunt, in quibus offendimus omnes, salvâ tamen gratiâ, nec ab ea recedentes. Hic autem 16 Articulus, De *peccato mortali*, per quod post *Baptismum* & *Spiritum Sanctum* acceptum, à gratia datâ receditur, donec per pœnitentiam restitutio

tutio fiat. Ubi damnantur qui hoc peccatum non posse committi post acceptum *Spiritum Sanctum* affirmant, ut *Jovinianus*; aut pœnitentibus remittendam in *Ecclesia* negant, ut *Novatianus*. Sed nihil hìc de *totali* aut *finali* defectione à gratia explanatum est.

Sed in *Homiliis de Periculo defectionis à Deo*, quæ eodem tempore *Ecclesiis* nostris in *Libro Homiliarum* præscriptæ sunt, satis significatur; *Posse homines post gratiam acceptam deficere ab eadem & perire*; ideóque diligenter contra hanc defectionem excitantur & armantur; Et in *Administratione Baptismi* pro certo affirmatur, & peccatum *Originale* infantibus baptizatis remitti & eos verè regeneratos esse, ex quibus tamen pòst multi prorsus deficient.

Verùm proximus Articulus 17 *Electos & prædestinatos*, ab hoc periculo eximit, docens; *Deum constanter decrevisse eos liberare & salvare*, sed simul indicat; *Prædestinationem esse Decretum Consilii divini nobis occulti donec per fructus ejus annexâ serie consertos patefiat*; quod non statim in omnibus credentibus fit, ideóque non facilè de *Electione* præsumendum, nec *Prædestinationem* nisi piis conferendam, his solis qui verè pii sunt, & sentiunt in se vim *Spiritûs*

ritûs Sancti facta carnis mortificantem, ut *Augustinus* & *Prosper* docent. Qui in charitate *radicati* & *confirmati* fuerint, cum vera consolatione possunt de *Electione* divina cogitare, fidémque de salute per *Christum* consequendâ stabilem habere, juxta *definitionem* in *Gratiano* & *Lumbardo* ex Patribus collectam; *Inchoatam charitatem eam esse quæ amittitur, non radicatam aut perfectam*, juxta illud *Apostoli*, *Perfecta Charitas foràs ejicit timorem.* Itaque ex una parte, nec omnibus etiam *verè regeneratis* ac credentibus *certa salus* addicenda, nec eisdem omnibus, quantoscunque in pietate & fide gradus fecerint, *incerta salus* relinquenda, sed his qui solidè in fide & charitate radicati fuerint, ut *Electis* & *Prædestinatis*, certa *perseverantiæ* fiducia & spes firma *salutis* tribuenda.

Certè sententia illa, de qua tantopere pugnatur; *De certa perseverantiâ eorum omnium qui semel crediderint ac regenerati fuerint*, nullis unquam *Veteris Ecclesiæ* Patribus probata fuerat, sed ab omni *Antiquitate* rejecta, & perpetuâ omnium temporum experientiâ nimiùm refutata, & non nisi hoc ultimo seculo nata, & ex æmulatione, quæ *Zuinglio* sociisque ejus cum *Luthero* intercessit, in *Ecclesiam* introducta.

Hæc D. Overal.

ERRATA:

PAg. 10. & 11. *loco tituli repone* : *Articuli Lambethæ propositi*. p. 16. l. 16. *dele fidei*. p. 18. l. 15. *post Ergo adde*, & p. 17. l. 6. *post iri, adde* : *Credit etiam perseveraturum se.*

Nota ad pag. 6. lin. 5. *in præmunire. Est Præmunire lex Angliæ vetus, à Richardo, ut creditur, Secundo sancita, quæ vetat Ecclesiasticos homines plùs sibi autoritatis arrogare, quàm Regni moribus ipsis debeatur; hac additâ pœnâ, ut qui contrà faxit carceri mancipetur, quamdiu Principi placeat; bona Fisco addicantur.*

